

Di 12989-1

Företagsekonomiska institutionen
EKONOMIHÖGSKOLAN VID
LUNDS UNIVERSITET

U:
Helge Helmersson
FD, Univ.lektor

Lund den 2 december 1996

Till

Per Hejdeback
Rikskriminalpolisen
Box 122 56
102 26 STOCKHOLM

Ang. textanalys

Jag beklagar att det tagit lite tid med informationen angående den form av textanalys, som vi talade om per telefon den 15 november. Vissa resor och mitt arbetet med en 1-sidig kortinformation om textanalysen har gjort att jag väntat med att sända något.

Nu bifogas en informationssida om vad PERTEX-analys är och kan användas till (bilaga 1). Därtill sänder jag en förteckning över alla de artiklar som sedan mitten av 1980-talet har publicerats i om den metodutveckling, som ligger bakom PERTEX-systemet (bilaga 2 och 3). Dessa artiklar speglar en forskningsmässig helt ny inriktning och är därför inte alltid så lätta att komma in i. Den enkla operativa handboken för praktisk användning av PERTEX-systemet har jag ännu inte haft tid att gripa mig an. Det närmast handbokslika jag kan erbjuda idag är min artikel 1992:41 i skriftserien Kognitionsvetenskaplig forskning (bilaga 4).

Om du framöver vill diskutera ytterligare kring vad PERTEX-analyser är och kan användas till, så är du välkommen att ta kontakt. Erfarenhetsmässigt har det visat sig att det effektivaste sättet, att se de fundamentalt nya möjligheter som erbjuds via PERTEX, är att se på utfallet från analys av en egen relevant text. Alltså, om du har någon kriminalinriktad text som du skulle vilja "ta pulsen på" så kan jag göra en provkörning åt dig och förklara hur det hela går till och vad utfallet blir.

Med vänlig hälsning

Helge Helmersson

Bil. 3 = 4 FÖRVARNS GODSBEHÅLL 000330/PK

Postadress	Besöksadress	Telefon	Fax	Datorpost
Box 7080 220 07 LUND	Tycho Brahes väg 1	046-222 00 00 (vx) 046-222 78 14 (dir)	046-222 44 37	Helge.Helmersson@fek.lu.se

PERTEX-ANALYS

Ett nytt sätt att analysera intentionen i en text

PERTEX är...

PERTEX är ett datorbaserat system, som utvecklats efter omfattande grundforskning. Systemet utnyttjar nyupptäckta naturliga grundprinciper för hur språket exponerar våra tankestrukturer. Via PERTEX klarläggs intentionen som en textproducent lindat in i sin text. Detta sker genom att systemet bl a utnyttjar textförfattarens egen referensram, vilken finns latent närvarande i texten. PERTEX-systemet gör det möjligt att betrakta en text som författarens mentala visitkort.

Analysen används...

En PERTEX-analys är relevant när det finns behov att få insikt i det egentliga och underliggande budskapet i en text. I företag och organisationer kan ett sådant behov finnas vid exempelvis personalärenden, strategiutveckling, verksamhetsplanering eller marknadsföring. Vid handläggning av personalfrågor kan behovet föreligga vid nyrekrytering, utbildningsplanering, omplacering eller befordran.

Antag att vid nyrekrytering till ett chefsjobb får varje platssökande fritt skriva ner sin syn på hur han/hon ser på sig själv och sina möjligheter/begränsningar i det sökta jobbet. Eftersom varje sökande är bärare av en unik personlighet, så blir varje text en unik beskrivning. En PERTEX-analys klarlägger sedan hur den sökande gestaltar sig själv och det sökta jobbet i sin egen tankevärld. Vid ett anställningsärende är det just dessa individspecifika särdrag som är väsentliga att få fram. Vid traditionell tolkning av ett anställningsbrev är det läsarens referensram som styr vad som framkommer. Vid en PERTEX-analys är det däremot den sökandes egen referensram som ger huvudlinjerna i analysresultatet.

Analysen ger...

PERTEX-analysen ger i grafiska flöden en gestaltning av textens unika och bakomliggande tankemönster. I *figur*-grafan visas omfattningen, karaktären och innehållet i den tankevärld som genererar textens objektbeskrivning. I *grund*-grafan speglas de antaganden och utgångspunkter som *figuren* baseras på. De medel som i texten knyts till ev åtgärder tas upp i *medel*-grafan. Textens måldimension gestaltas i *mål*-grafan.

PERTEX-analysen visar även vilka tankemässiga fokuseringar, som textförfattaren gör i sin text. Härigenom framträder författarens eget perspektiv på det som framförs i texten. Detta perspektiv speglar författarens egen intention med texten.

Analysen kräver...

Underlaget för en PERTEX-analys är en löpande och berättande text, som tillkommit i ett meningsfullt sammanhang. Det är lämpligt att texten har ett givet tema och en tänkt mottagare, kanske en chef eller en kollega. Texten ska vara utformad som löpande normalprosa, exempelvis som ett brev. En lista med enbart stolpar och nyckelord fungerar inte som analysunderlag. Texten ska vara fritt formulerad i så mening att den inte utgör direkta svar på en uppsättning givna detaljfrågor. Det ställs inte krav på någon stilistisk finputsning av texten.

För en PERTEX-analys krävs normalt inte mer text än ca $\frac{3}{4}$ maskinskriven A4-sida. Texten ska föreligga i form av en papperskopia och därtill gärna på en PC-diskett.

Litterature about perspective text analysis

1996-10-25

Other sources than: Kognitionsvetenskaplig forskning, Lund University, ISSN 0281-9864.

01. Bierschenk, B. (1987). The ecological approach to diagnosis of service information behaviour. In: International Association for Research in Economic Psychology (Ed.), *Understanding economic Behaviour (Vol. II, pp. 435-452)*. Aarhus: Handelshojskolen.
02. Bierschenk, B. (1991). Intereuropäische Ausbildung. Eine Kultur- oder Mentalitätsfrage (Intereuropean education: A question of culture or mentality). Seel, H., & Stigler, H. (Eds.) (1991). *Symposion Schule 2020: Herausforderung fuer Schule, Jugendarbeit und Familie durch neue Informations- und Kommunikationstechnologien (Challenge to school, youth-welfare, and family by new information and communication technologies)*. Wien-Linz: BMUK-KOPTEN.
03. Bierschenk, B. (1992). Measuring tacit knowledge. *International Journal of Psychology*, 27, 375.
04. Bierschenk, B., & Bierschenk, I. (1986). Analyse der Sprache in Verhaltenssimulation. In: W. Langthaler, & H. Schneider (Eds.), *Video-Rückmeldung und Verhaltenstraining (pp. 63-102)*. Münster, West Germany: MAKS Publikationen.
05. Bierschenk, B., & Bierschenk, I. (1993) Perspektivische Textanalyse. I: E. Roth (Ed.), *Sozialwissenschaftliche Methoden (pp.175-203)*. Muenchen: Oldenbourg Verlag.
06. Bierschenk, B., Bierschenk, I., & Helmersson, H. (1996). Die Ökologie des Sprachraums (The ecology of the language space). In: W. Bos, & C. Tarnai (Eds.), *Computerunterstützte Inhaltsanalyse in den Empirischen Sozialwissenschaften. Theorie - Anwendung - Software (pp.11-31)*. Münster: Waxmann.
07. Bierschenk, I. (1984). The schematism of natural language. In: O. Togeby (Ed.), *Papers from the 8th Scandinavian Conference of Linguistics. (Part I, pp. 73-78)*.
08. Bierschenk, I. (1992). A flow-field description of natural text production. *Journal of International Psychology*, 27, 375.
09. Bierschenk, I. (1994). The language space. *Proceedings of the XIVth Scandinavian Conference of Linguistics and the VIIIth Conference of Nordic and General Linguistics. General Session (Vol 1, pp. 49-59)*. Göteborg: University of Göteborg: Gothenburg Papers in Theoretical Linguistics, No. 69.
10. Helmersson, H. (1992). Main principles for perspective text analysis via the PC-system PERTEX. *Journal of International Psychology*, 27, 375.

